

یادداشت

تغییر شکل بصری ومحتوایی در رسانه لازم وملزوم یکدیگر است

حیب عبدالحسین*

● ناگهی اجمالی به ساختار و قالب محتوای خبر ۲۱ سیما، نشان می‌دهد تغییر صرفا در سطح رنگ‌ولعب استودیو صورت گرفته و اصل قضیه مغفول مانده است. امروزه رسانه‌های سراسر جهان عمده توجه خود را روی جذابیت محتوا و اقیاع مخاطب قرار داده‌اند.

سادگی جملات و روایت قابل فهم برای مخاطب و استفاده از اصول قصه جزء بدیهیات کار رسانه‌های تصویری است که همچنان جای آنها در اخبار تلویزیون ایران خالی است. استفاده از جملات بلند، کلیشه‌ای و رسمی همچنان در اخبار مشاهده می‌شود و تفاوت محسوسی با گذشته به چشم نمی‌خورد. ساختار جملاتی که در اخبار استفاده می‌شود، تفاوت چندانی با خبر روزنامه ندارد و به این مسئله که مخاطب این بخش خبری عموماً مستهلک ایران است، همچنان توجه کافی نشده.
بخش اخبار ساعت ۲۱ سیما در قالبی نو و از استودیویی جدید، یک بار دیگر مؤید این نکته بود که ابتدایی‌ترین اصل در اخبار تلویزیون، استفاده صحیح از منابع تصویری است.

صداوسیما در دسترسی به این منابع غنی است، اما در استفاده از آنها ضعف محسوسی مشاهده می‌شود. تنوع تصویر و استفاده صحیح از قالب‌های ترکیبی خبر، مطمئنا می‌تواند کمک شایانی به جذب مخاطب و باورپذیرترکردن اخبار کند. ریتم و آهنگ کند و خشک خبر نیز از مواردی است که همچنان به چشم می‌خورد. شاید آسان‌ترین کار خرید تجهیزات و تغییر استودیو و حرکت و زاویه دوربین‌ها باشد، اما تغییر در ساختار و تولید محتوای جذاب نیاز به تربیت نیروی انسانی خلاقی دارد که فقط از طریق جذب و آموزش صحیح امکان‌پذیر است. این سرمایه انسانی است که تفاوت اصلی را ایجاد می‌کند و مادامی که تغییر چشمگیری در این زمینه رخ ندهد، خرید تجهیزات و تغییر استودیو اثر چندانی بر جلب توجه مخاطب نخواهد داشت. امروزه استودیوهای برنامه‌های خبر تلویزیونی به‌عنوان بخشی از هویت آنها به حساب می‌آیند و بر اساس نیازهای آن شبکه طراحی می‌شوند.

در واقع در طراحی فضای یک استودیوی خبری و چپینش دکور داخل آن، المان‌های محتوایی برنامه و اصول نشانه‌شناسی باید در نظر گرفته شسوند. شاید به همین دلیل است که شبکه‌های خبری فضای استودیویی خود را دیر به دیر به تغییر می‌دهند؛ زیرا این امر علاوه بر صرف هزینه‌های گزاف، مستلزم یک نیاز موجه و هم‌راستا با تغییرات ساختاری و محتوایی است. مثلا برنامه هاردتاک (HARDTalk) (گفت‌وگوی صریح) شبکه بی‌بی‌سی از سال ۱۹۹۷ تا ۲۰۱۲ میلادی در یک استودیو اجرا می‌شد یا برنامه ساعت خبر الجزیره سال‌هاست با دکور ثابت و در یک استودیو ضبط و پخش می‌شود. پر واضح است که تغییر دکور و استودیو با توجه به پیشرفت فناوری و تغییر ذائقه مخاطب، اجتناب‌ناپذیر است، اما حتی این نوع تغییر هم نیازمند همراه‌شدن با تغییرات ساختاری و محتوایی است.

در سال ۲۰۱۷ و پس از ۲۰ سال فعالیت، شبکه یورونیوز با شراکت شبکه ان‌بی‌سی به ساخت استودیوهای جدید خبر اقدام کرده و برای اولین بار به پخش برنامه‌های خبری مجری‌محور روی آورد.
تغییرات بزرگ در شبکه یورونیوز محسوب می‌شد که معروف به بخش اخبار بدون مجری بود، اما نیاز به رقابت با سایر شبکه‌های خبری همچون سی‌ان‌ان، یورونیوز را به سمت این تغییرات برد. با توجه به گرایش بیشتر مردم به رسانه‌های اجتماعی، استودیو به‌گونه‌ای طراحی شد تا برنامه ویژه‌ای به نام «کیوب» که به اخبار رسانه‌های اجتماعی می‌پردازد، در آن اجرا شود. این مسئله در واقع مصداق خوبی است که نشان می‌دهد تغییر شکل بصری و محتوایی در رسانه، لازم و ملزوم یکدیگر است و تغییرات ظاهری بدون اصلاح ساختار محتوا راه به جایی نمی‌برد.
تغییرات اساسی در دکور و ظواهر اخبار ۲۱ شبکه سیما، به سال ۸۸ و پس از آن به سال ۹۴ بازمی‌گردد که اکنون در سال ۹۹ برای سومین بار نیز تغییر می‌کند؛ اگرچه در این مدت مدیریت بخش خبر صداوسیما تغییری نکرده است.

♦مدیر فضای مجازی شبکه پرس تی وی و کارشناس ژورنالیسم تلویزیونی

یادداشت

درباره کارنامه رسانه ملی در تعطیلات ناگزیر نوروز

تست کروناي «سیما» مثبت بود

نرگس موحد - کارشناس رسانه

پس اگر چنین هوایی در میان نباشد، انسان ایرانی ناگزیر است هوای دیگری غیر از هوای وطن استشمام کند؛ هوایی حتی آلوده و رنگی! چاره‌ای جز جایگزینی نیست. در اقق این رسانه که از سوی اداره کل بازرگانی نوشته شده، آمده است که برای ماندن، باید کسب درآمدهای نجومی کرد. هرچه رنگی‌تر، بفروش‌تر! مثلث، مسابقه، سلبریتی، هیجان و فروش جنس‌های اپلیکشنی گریزناپذیر است. با این شرایط دیگر نباید نگران نفوذ یا ناتوی فرهنگی در فرهنگی‌ترین رسانه کشور بود! حالا دیگر او خود صاحب کار است. مسابقه‌ای‌کردن و رقابتی‌کردن هر برنامه یعنی پذیرفتن طریق سرمایه‌داری؛ غیرطبیعی‌ترین طریقی که بشر برای خود برگزید. کدام منطق می‌تواند بپذیرد که یک فرد، انبوه ثروت را در دست خود متمرکز کند و دیگری دست به دهن باشد. این یعنی زیرا نادارها محتاج و در قید داراها خواهند بود. ندارهای رسانه و تلویزیون برنامه‌های فکری و فرهنگی هستند و داراها همه روبیكایی‌ها و مال‌های ایران. در این رسانه هیچ بعد نیست که به‌زودی شرط حضور کارشناسان حاضر در استودیوی «سمت خدا» را نیز سوارشدن بر ماشین «سان‌روفی» شبیه ماشین بهشتا سریال پایتخت اعلام کنند!

عصرمدیران سوزیده

در دانشگاه رسانه «عصر نوبی» آغاز شده؛ عصری غریب، ناآشنا و هراس‌انگیز؛ عصر مدیران جوانی که با شعارهای انقلابی آمدند و اندیشه‌های خود را در قالب مسابقات با حضور سلبریتی‌های مانکنی جامه عمل پوشاندند. آنها مسئولیت سنگین خود را در قالب هیکل و لباس مانکنی و مسابقه و رقابت با ترویج نظام سرمایه‌داری پیش می‌برند. استاد چشم‌رنگی جوان که با سبک پوشش و عمل زیبایی گویدا در خیابان‌های منتهت نیویورک به‌عنوان مدل راه می‌رود، خیلی زود نحوه ارائه درسش در این دانشگاه را یاد گرفته است. او می‌داند چطور حقوق روبیكایی خود را برخی کارهای به ظاهر ارزشمندار حلال کند و هر شب معرکه‌ای از شعبده‌بازی‌های جوانان ایرانی به نمایش بگذارد. گویدا ذات و استعداد جوان ایرانی در حد همین آوازخوانی‌ها و تردستی‌هاست و ایران و ایرانی جوانان عالم و متفکر و صاحب‌اندیشه و فراساز و ایران‌ساز ندارد!

دریغایران وفرهنگش

«دریغایران و دریغافرهنگ ایرانی. در کمتر شبکه‌ای از صاحب فکر و قلم و کتابی خبری هست!، عیبی ندارد، جناب سلبریتی هم دردمند است. او هم درد وطن دارد! او هم می‌خواهد وطن و وطنیته‌ها و استعدادهای عظیمش را به ما بشناساند. همه چیز خوب پیش می‌رود و همه چیز خوب می‌فروشد، نمی‌دانم چرا هنوز نام این دانشگاه، دولتی است و غیرانتفاعی نشده؛ زیرا رویکا در دیگر شبکه‌های تلویزیون هم شعبه زده، از سریال گرفته تا انواع شوهای نمایشی. ما علاوه بر آنکه پای درس استادان سلبریتی در حوزه اجرا می‌نشینیم، فیلم‌های فراوانی از زندگی آنان، اندیشه‌ها، افکار و کارهای سترگشان در راه اعتلای وطن را به شکل «مستند» هم می‌بینیم. امثال کورس رقابت بین شبکه‌ها علاوه بر مسابقاتی که ذکر شد، بخش مستندهای فوتبالی بود. باین‌حساب باید به‌زودی شععار رسانه به مرکز بورس رقابتی تغییر یابد. همه چیز در حالت وارونگی قرار گرفته است. فرهنگی‌ترین شبکه تلویزیون به شعبه دوم ای‌فیلم تبدیل شده و کسی‌خم به بروئی‌آورد، وقتی در همین تلویزیون از صبح تا شب درباره فرهنگ منقطع غرب و تهاجم فرهنگی صحبت می‌شود و هر ایرانی صاحب‌فکری هم شش‌دودت آن فرهنگ را می‌شناسد، توضیح یک چیز مهم باقی می‌ماند. فرهنگ در گذشته این‌اندازه از اختلاط را تجربه نکرده بود. در وضعیت اختلاط، یعنی فرهنگ قوی و نیرومندی بر ما عارض شده و ما نتوانسته‌ایم راه را بر آن بندیم. بنابراین باید کوشش مضاعفی به کار ببریم که مقهور آن نشویم. منظور از مقهورشدن آن است که در برابر چنین فرهنگ قوی عارضی به قومی مصرف‌زده و مصرف‌گیر تبدیل نشویم، تا چند سال پیش کوشش

توضیحات سازمان سینمایی درباره کمک رفاهی به اعضای خانه سینما

انعکاس داد و بنا بر موصوبه کارگروه بررسی آسیب‌های کرونا در سینما، منابع حمایتی از محل توافق‌نامه سالانه فی‌مابین سازمان سینمایی و خانه سینما از ردیف کمک رفاهی به اهالی سینما تأمین و قرار صد فهرست کامل پرداختی به مشمولان در اختیار سازمان قرار گیرد.
نست به فهرستی که در شب عبید اعلام شد، صد نفر هم از اعضای کانون کارگردانان به مشمولان این طرح حمایتی اضافه شدند و بر این اساس مجموع اعضای مشمول معرفی‌شده به دوهزارو ۶۲۳ نفر از ۲۹ صنف و گروه خاص رسید.
اعتبار حمایتی مذکور از محل توافق‌نامه سال ۹۸ تأمین و در ۲۷ اسفند به خانه

باشند. بر اساس همین اصل قرار شد خانه سینما

پیشنهادهای خود را ارائه کند و اعلام کردیم افراد مشمولی که انتخاب می‌شوند، حتما باید از سوی صنف انتخاب و تأیید بشوند و این کمک هزینه به حساب قانونی افراد مشمول واریز شود. بر اساس موصوبه کارگروه، اعضای که حقوق‌بگیر و کارمند نهادهای دولتی و غیردولتی هستند، مشمول این حمایت نیستند.

حیدری‌خلیلی رقم حمایتی در نظر گرفته‌شده برای هر نفر را ۵۰۰ هزار تومان اعلام کرد و گفت: خانه سینما پس از بررسی‌ها دوهزارو ۵۲۳ نفر از ۲۸ صنف را در نامه‌ای رسمی به سازمان سینمایی

یادداشت

آمار، سپردن کشور به دست بیگانه

محسن هوشمند*

● در پی شیوع کووید۱۹ در ایران و قطعی‌شدن چند نمونه اولیه، وزارت بهداشت روزانه مشغول گزارش وضعیت آماری بیماری حاصل از این ویروس در ایران است. در این راستا، سخنگوی وزارت بهداشت و درمان روزانه تعداد مبتلایان جدید، فوتی‌های جدید، تجمع مسبتلایان و مرگ‌ها و بهبودیافتگان و همچنین بیماران با وضعیت حاد و در نهایت کل تعداد آزمایش‌های انجام‌گرفته را اعلام می‌کند. همه این موارد بر اساس آمار قطعی اعلام می‌شود. برای مثال، تا تاریخ ۱۷ فروردین ۱۳۹۸ حدود ۱۸۹هزارو ۷۹۰ نسخه آزمایش تشخیصی کووید۱۹ در کشور انجام شده است. نیاز به توضیح نیست که این آمار نسبت به جمعیت ایران بسیار کم است و لزوما میزان شیوع را نشان نمی‌دهد.

از طرف دیگر، گمانه‌زنی‌هایی درباره تعداد مبتلایان و بیماران چه کشوروی و چه محلی وجود دارد؛ این گمانه‌زنی‌ها یا کار شایعه‌هاست یا کار رسانه‌های خارج از ایران. برای مثال، بر اساس گزارش‌های خبری، چند ایرانی یا افرادی که از ایران سفر کرده‌اند، در فرودگاه‌های خارج از کشور آلوده به ویروس معرفی شدند. این خبرها خود موجب شد گزارش‌هایی مبنی بر تعداد واقعی مبتلایان و فوتی‌ها تولید شود. رادیو و تلویزیون‌های خارج از ایران نیز اقدام به تولید گزارش‌هایی درباره ارقام واقعی مرگ‌ومیر و مبتلایان کرده‌اند؛ روشن است که این آمار نسبت به آمار قطعی اعلامی، بالاتر است.

همان‌طور که بسیاری از مدیران مملکت و عموماً مردم می‌دانند، این آمارها موجب سردرگمی و ایجاد ناطمینانی بین آحاد جامعه خواهد شد. مدیر سازمان بهداشت جهانی، در ابتدای همه‌گیری کووید۱۹ اعلام کرده بود نته‌تها باید با بیماری مبارزه کرد، بلکه به دلیل اینکه کووید۱۹ نخستین همه‌گیری جهانی در دوران استفاده از شبکه‌های اجتماعی است، باید با اخبار جعلی نیز مبارزه کرد. این امر یعنی زیان ملی در ایران به دلیل شبکه‌های اجتماعی و رسانه‌های خارج از مملکت، دوچندان می‌شود که نیاز به مبارزه و دراندیشی جدی و گسترده بیشتری دارد؛ این مبارزه نمی‌شود مگر با گزارش دقیق‌تر آمار.

همان‌طور که در ابتدای این نوشته آمد، تعداد آزمایش‌های قطعی در قیاس با جمعیت ایران بسیار پایین است. طرح غیرالگوری نیز با وجود ابتکار بسیار مناسب آن، برای روشن‌شدن ابعاد بیماری در ایران کافی نیست، تا دیر نشده بهتر است تصمیم‌گیرنده اصلی گزارش، حال چه شورای امنیت ملی است چه ستاد مبارزه با کرونا یا اولیای وزارت بهداشت، هرچه زودتر تصمیم اعلام تفکیکی تمام مرگ‌ها یا حداقل مرگ‌های مشکوک را به وزارت بهداشت ابلاغ کنند.

در صورت انجام‌ندادن این اقدام ضروری، به مبارزه با اخبار جعلی کم‌توجهی شده است. بعضی از شبکه‌های خارج از ایران روزانه یا چند روز یک بار، آساری را تحت عنوان آمار واقعی اعلام می‌کنند. این گمانه‌زنی‌ها را می‌توان با توجه بیشتر و دققت‌تر به قدرت رسانه‌ها و گزارش‌ها و تحلیل‌های داخلی، کمتر کرد. می‌توان کنترل و هدایت افکار عمومی را به دست رسانه‌های غیرایرانی و شایعه‌ها و بیگانگان سپرد یا اینکه با گزارش‌های دقیق‌تر از آمار مشکوک و همچنین تصمیم‌گیری‌ها و اطلاع‌رسانی‌های مناسب حاصل از این آمارهای دقیق‌تر، خود را از سپردن به بیگانگان محفوظ داریم.

از طرف دیگر، همان‌طور که در اخبار آمده است، این چند روزه افراد فراوانی فاصله‌گذاری اجتماعی را به هر دلیلی رعایت نکرده‌اند. اگر آمار مرگ‌های مشکوک اعلام شود، به احتمال زیاد موجب دقت نظر بیشتر جامعه نسبت به ابعاد خطر این ویروس خواهد شد. مهم‌تر از همه، آمار درست بیشتر از همه برای تصمیم‌گیران و دفاع آنها از تصمیمات‌شان نقش اساسی دارد. این امر موجب می‌شود محققان کشور در راستای پیش‌بینی بهتر گسترش بیماری در جامعه، تخمین‌ها و پیشنهادهای نزدیک‌تر و به واقعیتی تولید کنند. تحقیقات‌های مدل‌های نزدیک‌تر و واقعیت، منجر به کمک فراوان به درک اوضاع و متعاقبا تصمیم‌گیری‌های مناسب‌تر برای مهار بیماری خواهد انجامید. در واقع با این کار تحقیق به رسمیت شناخته خواهد شد که منافع فراوانی برای کشور و مردم و به تبع تصمیم‌گیران و حکومت دارد.

گزارش فوری آمارهای مرگ‌های مشکوک به بیماری کرونا، تأثیر فراوانی در توجه بیشتر به گزارش‌های وزارت بهداشت و مجموعه حکومت، دفاع از تصمیماتی که گرفته شده است و همچنین اطمینان خاطر و دقت بیشتر آحاد شهروندان ایران خواهد داشت. مشابه این کار را چین در برهانه‌ی و فرانسه نیز در چند روز گذشته انجام داده است. این گزارش شامل موارد مشکوک قبلی و گزارش روزانه موارد مشکوک است. هرچه زودتر بهتر، امروز بهتر از فردا.

♦هیئت‌علمی دانشگاه تحصیلات تکمیلی علوم پایه زنجان